

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

(Μάρκος Μέσκος, *Τα ποιήματα της σκάλας*,
Εκδ. Γαβριηλίδης, Αθήνα, 2013)

Στυλιανή Παντελιά

Η ποιητική τέχνη διατρέχει όλη την κλίμακα της αβύσσου – από τον ουρανό στον κάτω κόσμο. Στην πρόσφατη συλλογή *Τα ποιήματα της σκάλας* (2013) ο Μάρκος Μέσκος ανακαλεί τους χαμένους φίλους σε ένα προσκλητήριο μνήμης. Ο Κ.Γ. Καρυωτάκης διερωτάται σε ανάλογη στιγμή: «Όταν κατέβουμε τη σκάλα, τι θα πούμε/ στους ίσκιους που θα μας υποδεχτούνε;» (1927-28). Η δεύτερη μεταπολεμική γενιά ακολουθεί τα βήματα, τη θεματογραφία και την αγωνία του. Η δύναμη της ποίησης αρκεί να φέρει τον επάνω κόσμο κάτω και να αντιστρέψει την τάξη του.

«Επάνω, κάτω, η σκάλα, το κατώφλι, ο διάδρομος, το κεφαλόσκαλο αποτελούν το νόημα ενός “σημείου” όπου θα συμβούν η κρίση, η ριζική αλλαγή, το απρόσμενο γύρισμα της μοίρας, εκεί όπου θα ληφθούν οι αποφάσεις, εκεί όπου θα παραβιαστεί η οριακή γραμμή κι όπου θα επέλθει η ανανέωση ή ο θάνατος», σημειώνει ο Μπαχτίν¹. Ο Μάρκος Μέσκος παρουσιάζει τον ποιητή σε όλα τα στάδια της πορείας του – σαν μικρό παιδί που ατενίζει τον ουρανό, σαν ενήλικο επαναστάτη ή σαν τον ξένο που είναι έτοιμος να αναχωρήσει με το αρχαίο καράβι. Το θαύμα της ζωής περιλαμβάνει ολόκληρο τον κύκλο της: «οι καρποί το μέλι τα χάδια και το γάλα των/παιδιών δέντρα και χλόη και στάχτη αξεδίψαστη μόρια/του αέρα». Εξίσου ισχυρή είναι ωστόσο και η έλξη του θανάτου (ήλιος θάνατος). Η διελκυστίνδα των δύο αυτών δυνάμεων δημιουργεί τα *Ποιήματα της σκάλας* ως ένα όριο στο οποίο η ζωή και ο θάνατος δοκιμάζονται. Το θέμα της κλίμακας παρουσιάζεται ήδη στη συλλογή «Πριν από τον θάνατο» (1958) όταν ο άγνωστος ανεβαίνει τα σκαλιά μέσα σε ένα κλίμα εφιάλτη (στο ομώνυμο ποίημα), σιωπής, φόβου και αίματος. Αναβιώνει το κλίμα της (μετ)εμφυλιακής εποχής που μεταφέρεται με ποικίλους τρόπους στην τέχνη. Σταθμό της πρώιμης πορείας του Μ. Μέσκου αποτελούν τα *Άλογα στον ιππόδρομο* (1973) ως υπόδειγμα εκφραστικής αμεσότητας και ισοροπίας μύθου και λόγου. Το ποίημα «Το σπίτι» εντάσσεται στον χώρο της μεταφυσικής ποίησης εκφράζοντας την υπαρξιακή αγωνία του ποιητή («Δύσκολα ανέβαινα/τα σκαλιά λοξά γλυστρούσαν»). Αντίστοιχη διατύπωση συναντάται στο *Ιδιωτικό νεκροταφείο* (1975) –«ποτέ του δεν φαντάστηκε τον θάνατό του/από την εσωτερική σκάλα»– ως σημείο διχασμού ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο.